

De rechtsveilige school

Wat is een veilige school? Het Nederlands Jeugdinstituut heeft vorig jaar de Veiligheidskaart uitgebracht: een Checklist voor een veilige school.¹ Dat gaat natuurlijk niet alleen over beveiliging tegen brand, inbraak of ongevallen, maar ook over sociale veiligheid. Een voorbeeld van gerichte bevordering van de sociale veiligheid is de School zonder Racisme. Dat was een initiatief van het Landelijk Bureau ter Bestrijding van Rassendiscriminatie (LBR). Ongeveer honderd Nederlandse v.o.- en mbo-scholen hebben het **keurmerk School zonder Racisme** verworven.²

Inmiddels is het LBR opgegaan in de vereniging ART.1, die genoemd is naar het eerste artikel van de Grondwet: 'Allen die zich in Nederland bevinden, worden in gelijke gevallen gelijk behandeld. Discriminatie wegens godsdienst, levensovertuiging, politieke gezindheid, ras, geslacht of op welke grond dan ook, is niet toegestaan.' De vereniging heeft dus een ruimere missie gekozen dan alleen het tegengaan van rassendiscriminatie. Scholen die inclusief onderwijs nastreven, op systematische wijze aan gelijke behandeling werken en discriminatie trachten uit te bannen, kunnen sinds 2007 het **keurmerk [Eén], Gelijke behandeling voor iedereen** verwerven.³

Vrijwaring van discriminatie behoort tot de fundamentele mensenrechten. Nederland strijdt wereldwijd voor de mensenrechten, en het ministerie van Buitenlandse Zaken heeft onlangs het initiatief genomen om ook de mensenrechteneducatie binnen het Nederlandse onderwijs te bevorderen.⁴ Maar in het Verenigd Koninkrijk gaat men een stap verder. Daar heeft men het **keurmerk Rights Respecting School** ingevoerd.⁵ Men streeft naar een rechtsveilige school, waar *alle* mensenrechten, zoals gecodificeerd in het Kinderrechtenverdrag, gerespecteerd worden.⁶ Rechtsveiligheid voor de leerling wordt als een belangrijk aspect van de sociale veiligheid op school beschouwd.

Het initiatief tot het keurmerk voor de rechtsveilige school is uitgegaan van het nationale UNICEF-comité in het Verenigd Koninkrijk. De deelnemende scholen verplichten zich niet alleen om werk te maken van mensenrechteneducatie, maar ook om de internationaal overeengekomen kinderrechten binnen de eigen school na te leven.

Hiermee wordt de mensenrechteneducatie rechtstreeks gerelateerd aan de beroepsethiek van leraren. Die relatie was al eerder gelegd door *Education International*, de internationale organisatie van onderwijsvakbonden. In artikel 2 van haar *Declaration on professional ethics* (2004) wordt beloofd dat leraren de rechten uit het Kinderrechtenverdrag zullen respecteren.⁷

Maar is dat voldoende om sociale veiligheid op school te bewerkstelligen? Nee, dat is natuurlijk niet genoeg. Door de kinderrechten te respecteren, geven leraren weliswaar het goede voorbeeld, maar ook de leerlingen zelf moeten tot de sociale veiligheid bijdragen. Daarom geven de deelnemende scholen niet alleen ruimschoots aandacht aan de kinder- of mensenrechten, maar ook aan de corresponderende *verantwoordelijkheden* van de leerling. Het is echter niet de bedoeling om de rechten en plichten van de leerling in bindende regels te codificeren en de binnenschoolse verhoudingen te juridiseren. Men rekent het veel eerder tot de pedagogische taak van de school een gemeenschappelijke schoolcultuur te creëren waarin leerlingen zowel van hun rechten doordrongen zijn als ook van hun verantwoordelijkheid om aan de belangen van medeleerlingen en leraren recht te doen.

Wes Holleman

ethische kroniek 11-1-2010

<http://www.onderwijsethiek.nl>

---

¹ <http://www.nji.nl/lcoj/download/Veiligheidskaart.pdf>.

² http://www.art1.nl/categorie/38-School_zonder_Racisme/meer. Het keurmerk *School zonder Racisme* kon alleen door v.o.- en mbo-scholen worden verworven; vergelijkbare basisscholen werden *Wereldscholen* genoemd.

³ http://www.art1.nl/categorie/39-Scholenproject_EEN_Gelijke_behandeling_voor_iedereen/meer.

⁴ http://www.minbuza.nl/nl/Actueel/Nieuwsberichten/2009/12/Verhagen_mensenrechten_horen_thuis_op_school; zie ook <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=978> en <http://www.onderwijsethiek.nl/?p=1234>.

⁵ http://www.unicef.org/uk/tz/teacher_support/rrs_award.asp; <http://www.rrsa.org.uk/>.

⁶ <http://boes.org/un/dutun-b.html>.

⁷ http://www.onderwijsethiek.nl/wp-content/uploads/2008/04/ei_code.pdf.